BECKETT

Prima iubire

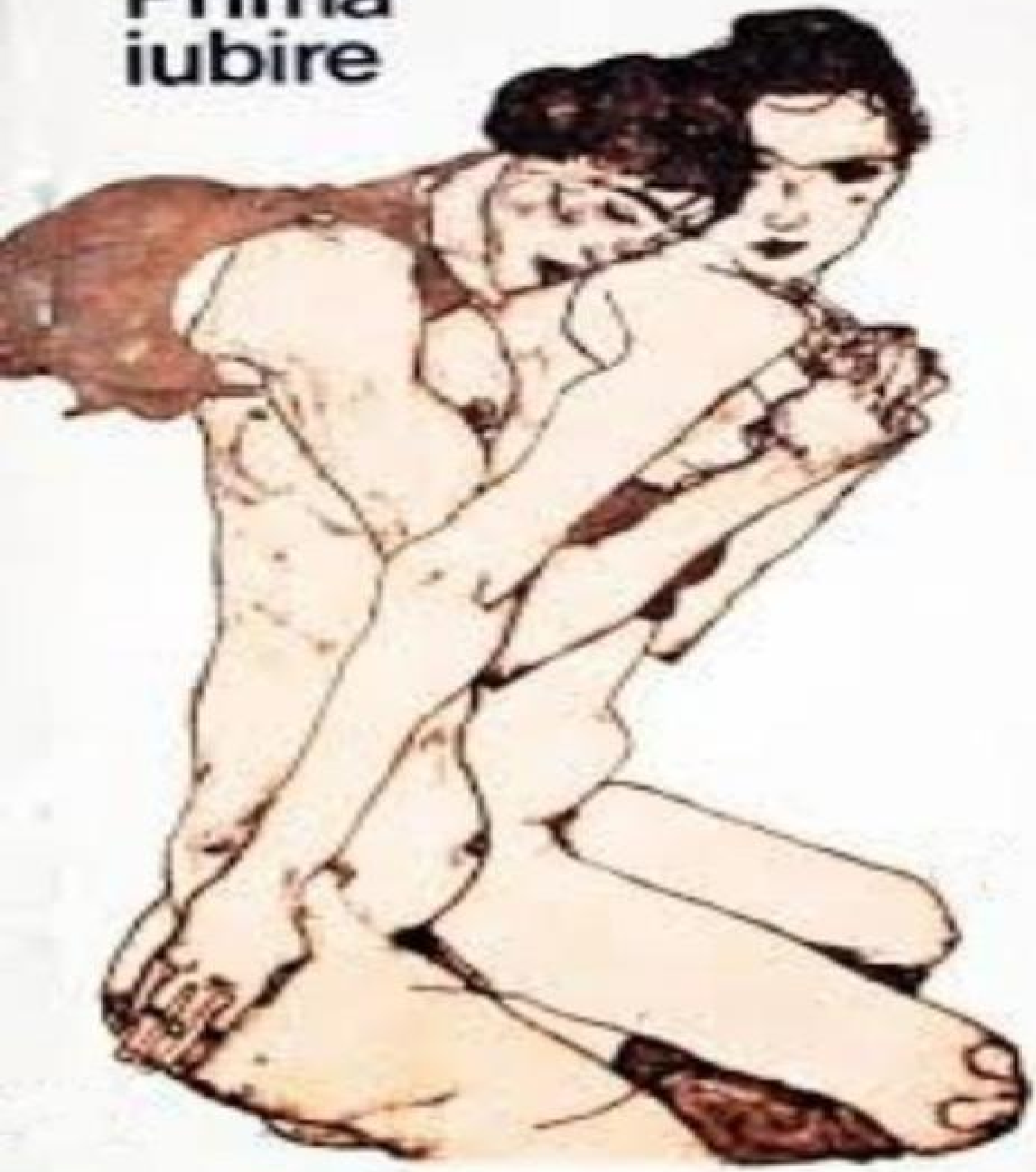

SAMUEL BECKETT
PRIMA IUBIRE

Pe drept sau pe nedrept, pe măsură ce trece timpul, asociez tot mai mult căsătoria mea cu moartea tatei. Să existe alte legături, pe alte planuri, între aceste două lucruri, e posibil. Mi-e şi greu să spun ce bănuiesc că ştiu.

N-a trecut prea mult timp de când m-am dus la mormântul tatei, asta o ştiu, şi mi- am notat data decesului, doar a decesului, căci cea a naşterii-mi era indiferentă, în ziua aceea. Am plecat dimineaţa şi m-am înapoiat seara, înfulecând câte ceva la cimitir. Dar câteva zile mai târziu, vroind să aflu la ce vârstă murise, a trebuit să mă întorc la mormânt, ca să-mi notez data naşterii. Aceste două date limită le-au notat pe-o bucată de hârtie, pe care o port întotdeauna asupra rea. Astfel că acum sunt în măsură să afini că aveam, cam douăzeci şi cinci de ani pe vremea căsătoriei mele. Căci data naşterii, da, data naşterii mele, n-am uitat-o niciodată, n-am fost nicicând silit s-o iau de undeva, si-e gravată în memorie, văleatul măcar, în cifre pe care vieţii îi va fi greu să le şteargă. Chiar şi ziua, dacă fac un efort o regăsesc, şi o sărbătoresc adesea, în felul meu, nu spun că de fiecare dată când mi-o amintesc, căci mi-o amintesc prea des, ci doar adesea.

Personal n-am nime împotriva cimitirelor, atunci când sunt silit să ies mă plimb pe- acolo cu plăcere, cu mai multă plăcere decât în altă parte, cred. Mirosul cadavrelor, pe care-l disting clar sub cel de iarbă şi humus, nu mi-e dezagreabil. O ţâră prea dulceag poate, ameţitor, dar cât de preferabil celui al muritorilor, subţiori, picioare, cururi, prepuţuri de ceară, şi ovule dezamăgite. Şi când rămăşiţele tatei colaborează la toate astea, oricât de modest ar fi să fie, puţin îmi lipseşte să nu-mi dea lacrimile. Degeaba se spală cei vii, degeaba se parfumează, put cu toţii. Da, când sunt silit să ies, lăsaţi-mi ca loc de plimbare cimitirele şi duceţi-vă voi să vă plimbaţi în parcuri" publice sau la ţară. Sandvişul, banana, mi le mănânc cu mai multă poftă stând pe-un mormânt, şi dacă-mi vine chef să mă piş, şi-mi vine des, am de ales. Sau rătăcesc, cu mâinile la spate, printre lespezile, drepte, culcate, într-o rână, şi le culeg inscripţiile. Inscripţiile nu m-au dezamăgit nicicând, am văzut trei sau patru atât de caraghioase c- a trebuit să mă agăţ- de cruce, sau de stelă, sau de înger, ca să nu mă prăvălesc. Pe- a mea ai compus-o de multă vreme şi sunt întotdeauna mulţumit de ea, destul de mulţumit. Alte inscripţii de-ale mele, nici n-au timp să se usuce că mă şi dezgustă, dar epitaful meu îmi place-ntotdeauna. El ilustrează o chestiune

de gramatică. Sunt din nenorocire puţine şanse ca să se ridice vreodată mai sus decât craniul care l-a conceput, doar dacă Statul nu-şi ia această sarcină. Dar ca să mă exhumeze ar trebui mai întâi să mă găsească, ci teamă mi-e că Statul nu şi-ar da osteneala să mă găsească mort mai degrabă decât viu. De-asta mă grăbesc să-l consemnez aici, înainte să fie prea târziu:

În groapa asta zace cel ce i s-a ferit

Din cale într-atât că doar azi n-a murit

E o silabă în minus în al doilea şi ultimul vers, dar asta n-are importanţâ, după părerea mea. Îmi vor fi iertate mult mai multe, atunci când nu voi mai fi. Apoi cu puţin noroc nimereşti o înmormintare autentică, cu muritori în doliu şi uneori o văduvă care vrea să se arunce în groapă, şi aproape-ntotdeauna nostimada asta cu pulberea, cu toate c-am remarcat că nimic nu-i mai puţin prăfos decât găurile-astea, e parcă mereu acelaşi pământ gras, nici defunctul n-are încă nimic pulverulent, doar dacă n-a murit carbonizat. Drăguţă totuşi, această comedie cu pulberea. Iar cimitirul tatei, nu-l preferam de fel. Era prea departe, practic la ţară, pe buza unei coline, şi şi prea mic, mult prea mic. Era ca să spunem aşa aproape plin, încă cinci-şase văduve şi gata. Preferai de departe Ohisdorf, mai degrabă coasta Linne, cu pământ prusac, cu cele patru sute de hectare de cadavre bine tasate, cu toate că n-aş cunoaşte pe nimeni.

Acolo, cel mult pe Hagenbeck, celebrul dresor. Pe monumentul lui era gravat un leu, aşa cred. Pentru Hagenbeck moartea avea probabil chipul unui leu. Autocare se duc şi vin, burduşite de văduvi, văduve şi orfani. Boschete, grote, bazine de apă şi lebede acordă consolare celor îndureraţi. Era în decembrie şi niciodată nu mi-a fost aşa de frig, supa de peşte îmi stătea în gât, mi-era teamă de moarte, m-am oprit să vomez, îi invidiam.

Dar trecând acum la un subiect mai puţin trist, voi spune că la moartea tatei a' trebuit să părăsesc casa. Era singurul care mă dorea acolo. Era un om straniu. Într-o zi a spus, Lăsaţi-l, nu deranjează pe nineni. Nu ştia că ascultam. Probabil că îşi exprima des acest gând, dar alte daţi nu eram acolo. N-au vrut să-mi arate testamentul, mi s-a spus doar că lăsase destui bani. Am crezut atunci, şi o mai cred şi azi: ceruse prin testament să fiu lăsat în camera pe care-o ocupam în timpul vieţii lui, şi să mi se-aducă de mâncare acolo, ca în trecut. Poate că era însăşi condiţia de care depindea tot restul. Probabil îi plăcea să mă simtă în casă, căci altfel nu s-ar fi opus celor ce vreau să mă alunge. Poate îi era numai milă de mine. Dar n-o cred. Ar fi

trebuit să-mi lase casa întreagă, aşa aş fi fost liniştit, ceilalţi deasemeni, căci le- aş fi spus, Rămâneţi desigur, sunteţi la voi acasă! Era un imobil enorm. Da, tata fusese straşnic tras pe sfoară, dacă ar fi avut de gând să continue să-mi poarte de grijă şi dincolo de mormânt. Cât priveşte banii, să fim drepţi, mi-i dădură de-ndată, a doua zi după înmormântare. Poate că le era practic imposibil să facă altfel. Le-am spus, Păstraţi Danii şi lăsaţi-mă să trăiesc în continuare aici, în camera mea, ca pe vremea tatei. Adăugai, Domnul să-i aibe-n pază sufletul, în speranţa să le fiu pe plac. Dar n-au vrut. Le-am propus să le stau la dispoziţie, pentru mici lucrări de întreţinere de care orice casă are nevoie, dacă nu vrei să se-aleagă praful de ea. Să dreg câte ceva pe ici pe colo, e încă unul din lucrurile pe care le pot face, nu ştiu de ce. Le-am propus mai cu seamă să îngrijesc serele. Aş fi petrecut acolo bucuros trei sau patru ore pe zi, Ia căldură, îngrijind tomate, garoafe, zambile, răsaduri. Din toată casa asta mare, doar eu şi tata ne pricepeam, la tomate. Dar n-au vrut. Într-o bună zi, pe când mă-ntorceam de la w. C, găsii uşa camerei încuiată şi lucrurile mele grămadă în faţa uşii. Asta vă face să-nţelegeţi cât de constipat eram în acea vreme. Anxietatea mă constipa, aşa cred. Dar erai cu adevărat constipat? N-o cred. Uşurel, uşurel. Şi totuşi ar fi trebuit să fiu, căci altfel cui s-ar explica aceste lungi, atroci şedinţe la toaletă, la closet? Nu citeam niciodată, nu mai mult ca altădată, nu visam nici nu cugetam, priveam distrat calendarul agăţat într-un cui în faţa ochilor mei, vedeam poza colorată a unui tinăr bărbos în mijlocul unei turme de oi, trebuie să fi fost lisus, îmi îndepărtam bucile cu cele două palme şi împingeam, unu! uff! doi! uff! cu mişcări de vâslaş şi n-aveam decât o dorinţă, să mă întorc în cameră şi să mă întind. Era chiar constipaţie, nu-i aşa? Sau o confund cu diareea? Toate mi se-nvălmăşesc în cap, cimitire şi nunţi, constipaţii şi diarei. Lucrurile mele, nu prea numeroase, erau îngrămădite pe jos, sprijinite de uşă, văd şi azi grămăjoara din nişa întunecoasă ce despărţea culoarul de camera mea. În acest spaţiu îngust şi închis pe trei laturi a trebuit să mă schimb, vreau să spun să-mi schimb halatul şi cămaşa de noapte cu costumul de călătorie, vreau să spun şosete, pantofi, pantaloni, cămaşă, haină, şi pălărie, sper că nu uit nimic. Încercai şi alte uşi, rotind mânerul şi împingând, înainte să mă hotărăsc să părăsesc casa, dar niciuna nu cedă. De-aş fi găsit o cameră deschisă cred că m-aş fi baricadat înăuntru, şi doar recurgând la gaze m-ar fi scos de-acolo. Simţeam cum casa e plină de oameni ca de obicei, dar nu vedeam pe nimeni. Cred că fiecare se-nchisese-n camera lui, cu urechea la pândă. Apoi, la zgomotul

uşii de la stradă trântindu-se după mine (ar fi trebuit s-o las deschisă), iute toţi la ferestre, retraşi după perdea. Apoi uşile care se deschid, şi toată lumea care iese, bărbaţi „femei, copii, fiecare din camera lui, şi vocile, suspinele, zâmbetele, mâinile, cheile pe care le ţineau în mâini, un teribil suspin de uşurare, şi pe urmă cuvintele de ordine, dacă nu-i una-i alta, şi dacă-i alta-i cealaltă, o adevărată ambianţă sărbătorească, fiecare a priceput, la masă, la masă, camera poate s- aştepte. Desigur toate astea nu-s decât imaginaţie, fiindcă eu nu mai eram acolo. Lucrurile se petreceau poate cu totul altfel, dar ce importanţă mai poate avea felul în care se petrec lucrurile, din moment ce se petrec? Şi toate buzele-astea care mă sărutaseră, inimile astea care mă iubiseră (cu inima iubeşti, nu-i aşa, sau confund cu altceva?), mâinile-astea care se jucaseră cu ale mele şi minţile astea care erau ct pe ce” să mă subjuge! Oamenii sunt intradevăr stranii. Sărmanul tâticu, probabil c-ar fi fost grozav de cătrănit în ziua aceea de-ar fi putut să mă vadă, să ne vadă, cătrănit în locul meu, vreau să spun. Doar dacă, în marea-i înţelepciune de desincarnat, n-a văzut mai departe decât fiul său, al cărui cadavru nu era îndeajuns de copt.

Însă ca să trec acum la un subiect ceva mai vesel, voi spune că nuiele femeii cu care m-am căsătorit la puţin timp după aceea, numele cel mic, era Lulu. Cel puţin aşa spunea, şi nu văd ce interes ar fi avut să mă mintă, la acest capitol. Evident, nu se ştie niciodată. Nefiind franţuzoaică ea pronunţa Loulou. Nici eu nu eram francez, şi spuneam Loulou ca şi ea. Amândoi spuneam Loulou. Mi-a mai spus şi numele ei de familie, dar l-am uitat. Ar fi trebuit să-l notez, pe o bucată de hârtie, nu-mi place să uit numele proprii. Am cunoscut-o pe o bancă, pe malul canalului, al unuia din cele două canale, căci oraşul nostru are două, dar n-am ştiut niciodată să le deosebesc. Era o bancă bine situată, cu spatele la un morman de pământ şi de gunoaie uscate, aşa că din partea aceea erai acoperit. Din lături tot aşa, acoperit parţial de doi arbori venerabili, ba chiar morţi, care flancau banca de-o parte şi de alta. Fără îndoială că aceşti arbori au sugerat cuiva într-o zi, pe când îşi mlădiau frunzişul, ideea unei bănci. În faţă, doar la câţiva metri, canalul curgea, dacă canalele curg, nu ştiu nimic în acest sens, ceea ce importă e că nici din partea asta nu riscam să fiu surprins de nimeni. Şi totuşi ea mă descoperi. Mă întinsesem, era vreme frumoasă, priveam printre crengile dezgolite, pe care cei doi arbori şi le prelungeau deasupra capului meu, priveam printre norii discontinui un colţ de cer înstelat ducându-se şi revenind. Fă-mi loc, spuse. Primul meu gând fu s-o şterg, dar oboseala, şi

faptul că nu ştiam unde să mă duc, mă împiedicară să-l urmez. Îmi strânsei deci picioarele ghemuindu-mă puţin, şi ea se aşeză. Nu se petrecu nimic între noi n seara aceea, şi ea plecă în scurt timp, fără să-mi adreseze niciun cuvânt. A fredonat ca pentru sine, şi fără cuvinte din fericire, câteva cântece de la ţară, într-un fel ciudat, mai mult fragmentar, sărind de la unul la altul, şi revenind la cel pe care-l întrerupsese înainte de a-l fi terminat pe cel preferat. Avea o voce falsă însă agreabilă. Ghiceam sufletul căruia i se urăşte repede şi nu duce nimic până la capăt, care-i din toate poate cel mai puţin sâcâitor. Chiar de bancă, s-a săturat repede, cât despre mine, o uitătură i-a fost de-ajuns. În realitate era o femeie peste măsură de tenace. Reveni a doua şi a treia zi, şi lucrurile se petrecură aproape în acelaşi fel. Schimbarăm câteva cuvinte poate. Ziua următoare ploua şi m-am crezut în siguranţă, dar mă înşelam.

O întrebai dacă-şi pusese-n gnd să vină să mă deranjeze-n fiecare seară. Vă deranjez? spuse. Mă privea, fără îndoială; Probabil că nu vedea mare lucru. Două pleoape poate, un pic din nas şi din frunte, întunecate, din cauza întunericului. Credeam că ne avem bine, spuse. Mă deranjezi, am spus, nu pot sa mă întind când eşti acolo. Vorbeam de sub gulerul mantalei şi ea m-a auzit totuşi. Ţii atât de mult să te culci? spuse. Îmi este peste mână să-i adresez cuiva cuvântul. N-ai decât să-ţi întinzi picioarele pe genunchii mei, spuse. Nu mă lăsai rugat. Simţeam sub sărmanele-mi gambe coapsele ei tresăltând.

Începu să-mi mângâie gleznele. Dacă i-aş trimite o lovitură de călcâi în vintre, mi-am zis. E destul să pomeneşti cuiva că vrei să te culci, că el şi vede un trup întins. Dar ceea ce mă interesa pe mine, rege fără supuşi, acel lucru pentru care predispoziţia hoitului meu constituia doar cel mai vag şi futil dintre reflexe, era culcarea cerebrală, era somnolenţa ideii de eu şi a ideii de biet reziduu al otrăvitoarelor nimicuri numit noneu, şi chiar lume, doar din oboseală. Dar la douăzeci şi cinci de ani omul modern încă mai regulează, din când în când, e soarta fiecăruia, eu însumi n-o deziceam, dacă-asta s-ar putea chema că regulezi. Desigur că ea observă pregătirile, femeile adulmecă un falus în aer de la mai mult de zece kilometri şi acela se întreabă, Cum a putut oare să mă vadă? în aceste condiţii nu mai eşti tu însuţi, şi-i penibil de-a nu mai fi tu însuţi, şi mai penibil decât de a fi, orice s-ar spune. Căci atunci când eşti ştii ce-ai de făcut, în timp ce când nu mai eşti eşti oarecine, niciun mijloc de-a te fofila. Ceea ce este numit iubire e de fapt exil, cu din când în când câte-o carte poştală din ţară, iată sentimentul

meu în seara asta. Când ea a terminat, şi eul meu, domesticitul, fu reconstituit cu ajutorul unei scurte stări de inconştienţă, mă găsii singur. Mă întreb dacă toate astea nu-s invenţii, dacă în realitate lucrurile nu s-au petrecut cu totul altfel, după o schemă pe care neapărat am uitat-o. Şi totuşi, pentru mine imaginea ei rămâne legată de cea a băncii, nu a băncii noaptea, ci a băncii seara, astfel că a vorbi de bancă, aşa cum îmi apărea seara, înseamnă, pentru sine, a vorbi de ea. Asta nu dovedeşte nimic, dar nici nu vreau nimic să dovedesc. În ce priveşte banca ziua, nu merită osteneala de-a vorbi, eu nu eram acolo, o părăseam devreme şi nu mă întorceam acolo decât la sfârşitul după-amiezii. Da, ziua îmi procuram de-ale gurii, şi reperam azilele. Dacă m-aţi întreba şi aţi avea desigur chef, ce-am făcut cu banii pe care mi-i lăsase tata, v-aş spune ca n-am făcut nimic, îi păstrai în buzunar. Căci ştiam că nu voi râmâne mereu tânâr, şi că vara nu durează, o veşnicie, şi nici măcar toamna, sufletul meu burghez mi-o spunea. În cele din urmă i- am spus că mi se acrise. Mă deranja peste măsură, chiar absentă. De altfel încă mă mai deranjează, dar în aceiaşi măsură ca şi restul. În plus, să fiu deranjat, nu mai contează acum, sau atât de puţin, ce vrea sa spună de fapt, a fi deranjat, trebuie să mai fiu, am schimbat sistemul, eu conduc jocul, e a noua sau a *zecea* tură, şi apoi toate-s pe sfârşite, deranjamentele, aranjamentele, curând nu se va mai vorbi, nici de ea nici de altele, nici de căcat nici de cer. Atunci nu mai vrei să vin? spuse. Incredibil cum repetă oamenii tot ce li se spune, parcă încrezându-se în tot ce-aud, cu riscul de a fi arşi pe rug. I-am spus să-vină din când în când. Nu prea cunoşteam femeile pe- atunci. De altfel nu le cunosc bine nici până azi. Şi pe bărbaţi tot aşa. Şi pe animale idem. Puţin mai bine, îmi cunosc durerile. Le gindesc pe toate, în fiecare zi, cât ai clipi, gândul e atât de iute, dar nu vin toate de la gândire. Da, sunt anume ore, după-amiaza mai ales, în care mă simt sincretist, în maniera Reinhold. Ce echilibru. De altfel şi durerile mi le cunosc tot atât de puțin. Asta trebuie că-mi vine de acolo că sunt tot o durere. Iată perfidia. Atunci mă îndepărtez de ele, până la uimirea, până la admiraţia, unei alte planete. Rareori, dar asta-i de-ajuns. Viaţa, nu-i deloc tâmpită.

Să fii tot o durere, cum se simplifică lucrurile! Dar asta ar însemna concurenţă şi încă neloaială. Vi le voi povesti totuşi într-o zi, de m-aş gândi la asta, şi de-aş putea, ciudatele-mi dureri, cu de-amănuntul, pe fiecare în parte pentru a fi mai bine înţeles. Vi le voi spune pe cele ale minţii, pe cele ale inimii sau afective, pe cele-ale sufletului (nostime, cele ale sufletului), şi apoi pe cele ale trupului, cele interne sau ascunse mai întâi, apoi pe cele de

la suprafaţă, începând cu părul şi coborând metodic şi fără grabă până la picioare, cloacă de bătături, cârcei, monturi, unghii încarnate, degerături, cruste, şi alte bizarerii. Şi celor ce vor fi atât de amabili să mă asculte le voi povesti cu aceeaşi ocazie, conform unui sistem de-al cărui autor nu-mi amintesc, clipele-n care, fără să fii beat, sau drogat, sau în extaz, nu nai simţi nimic. Atunci desigur vru să ştie ce înţelegeam prin din când în când, iată la ce te expui, deschizând gura. Din opt în opt zile? Din zece în zece? La cincisprezece zile? I-am spus să nu vină atât de des, mult mai rar, să nu vină deloc de s-ar putea, şi dacă asta n-ar fi posibil să vină cât mai rar cu putinţă. De altfel a doua zi părăsii banca, nu atât din cauza, lui Loulou cât din cauza băncii înseşi, a cărei amplasare nu mai corespundea nevoilor mele, — modeste totuşi, căci frigul începea să se facă simţit, şi mai apoi şi din alte pricini despre care ar fi de prisos să vorbesc unor neghiobi ca voi, şi mă refugiai într-un staul de vaci abandonat pe care-l reperasem în peregrinările mele. Era situat în marginea unui câmp ce dădea la iveală, mai mult urzici decât iarbă, şi mai mult noroi decât urzici, dar ale cărui adâncuri reuneau poate virtuţi remarcabile. În acest staul, plin de baligi uscate şi găunoase ce se dezunflau cu un suspin când le împungeam cu degetul, a trebuit să mă apăr pentru prima dată în viaţa mea, aş spune bucuros ultima dacâ-aş avea destulă morfină landemână, de un sentiment ce-şi aroga puțin câte puţin, pe gheţurile minţii, groaznicul nume de iubire. Ceea ce ţârii noastre, pe lângă că-i slab populată, în ciuda imposibilităţii de a-ţi procura cel mai umil prezervativ, e aceea că totul este lăsat în părăsire în afara vechilor baligi istorice. Acestea sunt culese cu înverşunare, sunt împăiate şi plimbate în procesiuni. Peste tot unde timpul a făcut un splendid găinaţ scârbit, îi veţi vedea pe patrioţii noștri ghemuiţi, amuşinind cu faţambujorată. E paradisul, haimanalelor. Iată în sfirşit cum se explică fericirea mea. Totul te invită să te prosternezi. Nu văd nicio legătură între aceste observaţii. Dar că ar fi una, şi chiar mai multe, nici nu mândoiesc. Dar care? Da, o iubeam, e numele pe care-l dădeam, pe care vai îl dau mereu, la ceea ce făceam pe-atunci. N-aveam niciun fel de cunoştinţe în această privinţă, neiubind niciodată până- atunci, dar auzisem vorbindu-se de asta la şcoală, la bordel, la biserică, şi citisem, sub supravegherea tutorelui meu, romane, în proză şi în versuri, în engleză, în franceză, italiană, germană, unde se punea cu precădere problema iubirii. Eram deci oarecum în măsură să dau un nume la ceea ce făceam cnd mă surprindeam dintr-odată gata să scriu cuvântul Lulu pe o veche baligă de viţică, sau când

culcat în noroi sub lumina lunii încercam sa smulg urzicile fără să Ie rup tulpina. Erau urzici gigantice, unele de-un metru înălţime, le smulgeam, asta mă uşura, totuşi nu-mi stă în fire să zmulg buruienile, ci din contră, le-aş da bălegar din belşug de-aş avea. Florile, asta-i altă poveste. Iubirea te înrăieşte, e cert. Despre ce fel de iubire e vorba, de fapt? De iubirea-pasiune? Nu cred. Căci iubirea-pasiune este cea a satirilor, nu-i aşa? Sau confund cu o altă modalitate? Doar sunt atitea, nu-i aşa? Unele mai frumoase ca altele, nu-i aşa? Iubirea platonică, de exemplu, iată alta de care-mi amintesc pe dată, Dezinteresată, cum ar veni. Poate că o iubeam c-o iubire platonică? Îmi vine greu s-o cred. I-aş mai fi scris numele pe vechi baligi dacă- aş fi iubit-o cu o iubire pură şi dezinteresată? În plus făcând asta cu degetul, pe care-l mai şi sugeam după aceea? Haide, hai. Mă gândeam la Lulu, şi dacă asta nu spune totul spune totuşi multe, după părerea mea. De altfel, mi s-a acrit de numele ăsta Lulu şi mă grăbesc să-i dau un altul, de-astă dată de-o singură silabă, Anne, de exemplu, nu-i de-o silabă dar n-are-a face. Astfel că mă gândeam la Anne, eu care învăţasem să nu mă gândesc la nimic, cel mult la durerile mele, preţ de-o clipă, apoi la măsurile ce trebuie luate ca să nu crapi de foame, sau de frig, sau de ruşine, dar niciodată şi sub niciun pretext la cei vii în această calitate a lor (mă-ntreb ce vrea să spună asta), orice-aş fi putut să spun, sau ce mi s-ar fi putut întâmpla să spun, pe această temă. Căci am vorbit mereu, voi vorbi mereu despre lucruri care n-au existat nicicând, sau care-au existat dacă vreţi, şi care exista-vor probabil totdeauna, dar nu de existenţa pe care le-o dau.. Chipiul, de exemplu, există într-adevăr, şi-s puţine speranţe să dispară vreodată, dar eu n-am purtat niciodată un chipiu, ba, nu, fals. Am scris undeva, Ei mi-au dat… o pălărie. Or niciodată „ei" nu li-au dat o pălărie, întotdeauna mi-am păstrat pălăria asupră-mi, cea pe care mi-o dăduse tata, şi n-am avut niciodată vreo altă pălărie decât aia. De altfel, ea m-a însoţit în mormânt. Deci mă gândeam la Anne, mult, mult, douăzeci de minute, douăzeci şi cinci de minute până la o jumătate de oră pe zi. Ai ajuns la cifrele-astea adunând alte cifre mai mici. Probabil că ăsta era modul meu de-a iubi. Trebuie conchis că o iubeam cu acea iubire intelectuală care m-a şi făcut să scot atâtea prostii într-o altă ocazie? Nu pot să cred. Căci, dacă-aş fi iubit-o în felul ăsta, n-aş mai fi distrat zgârâind cuvântul Anne pe imemorialele excremente de bovine? Să smulg cu mâinile goale urzicile? şi aş mai fi simţit sub ţeastă pulpele ei zvâcnind ca două perne călărite? Ca să pun punct, să încerc să pun punct acestei situaţii, l-am dus într-o seară în

locul unde se afla banca, la ora-n care ea venea odinioară să se întâlnească. Nu era acolo şi am aşteptat-o zadarnic. Era în decembrie, dacă nu în ianuarie, şi frigul era la el acasă, adică perfect justificat, ca tot ce aparţine anotimpului. Dar odată întors în staul mă grăbii să eşafodez o argumentaţie care-mi asigură o noapte minunată şi care se baza pe faptul că ora oficială are tot atâtea feluri de a se înscrie în văzduh, pe boltă, şi în inimi, câte zile are anul. A doua zi m-am dus şi m-am aşezat pe bancă mai devreme, mult mai devreme, de fapt la începutul nopții propriu-zise, dar totuşi prea târziu căci ea era deja acolo, pe sub crengile trosnind de ger, în faţa apei îngheţate. V-am spus că era o femeie peste măsură de tenace. Mormanul era alb de promoroacă. Nu simţeam nimic. Ce interes putea să aibă ca să se ţină după mine în felul ăsta? Am întrebat-o, nu mă aşezasem, mă plimbam de colo-colo tropăind, bâtând pasul. Gerul întărise drumul şi-l umpluse de hârtoape. Mi-a răspuns că nu știa. Ce-ar fi putut să vadă la mine? Am rugat-o să-mi spună, dacă putea. Îmi răspunse că nu poate. Părea călduros îmbrăcată. Avea mâinile băgate într-un manşon. Îmi aduc aminte că privind acest manşon m-am pus pe plâns. Şi totuşi i-am uitat culoarea. Nu era bine. Totdeauna am plâns uşor, fără să trag cel mai mic profit, până mai deunăzi. Dar dacă ar trebui să plâng la momentul potrivit, n-aş screme nicio lacrimă, o cred cu sinceritate. Nu-i bine. Lucrurile mă făceau să plâng. Şi totuşi nu eram cuprins de mâhnire. Şi când mă surprindeam plângând fără vreo cauză anume, este pentru că văzusem ceva, fără să-ni dau seama. Aşa că mă-ntreb dacă-ntr-adevăr manşonul mă făcuse să plâng în seara aia, de nu mai degrabă cărarea, care aşa rigidă cum era şi plină de hârtoape nu-mi amintea pavajul, sau chiar altceva, un lucru anume pe care l-aş fi văzut, fără să-mi dau seara. O vedeam ca să spunem aşa pentru prima oară. Era toată chircita şi înfofolită, cu capul în jos, mâinile băgate în manşon iar acesta strâns la piept, picioarele unul lângă altul şi călciiele în aer. Era fără formă, fără vârstă, fără viaţă parcă, putea fi o bătrânică sau o fetiţă. Şi modul ăsta de-a răspunde,

Nu ştiu, Nu pot. Doar eu nu ştiam nici nu puteam. Pentru mine ai venit? am spus. Da, spuse. Ei bine, iată-nă, am spus. Şi eu, oare nu pentru ea venisem? Iată-mă, iată- mă, mi-am zis. Mă aşezai alături de ea dar mă ridicai numaidecât, dintr-o svâcnire, parcă ars cu fierul înroşit. Mi-a venit chef să plec, ca să pot afla dacă se sfârşise totul.

Dar pentru mai multă siguranţa, înainte să plec, i-am cerut să-mi cânte un cântec. Am crezut mai întâi că va refuza, adică pur şi simplu că n-o să cânte, dar nu, după o clipă se puse pe cântat, şi cântă o vreme, cred că acelaşi cântec, fără să-şi schimbe poziţia. Nu cunoşteam cântecul nu-l auzisem niciodată înainte şi nu-l voi mai auzi niciodată. Îmi amintesc doar că era vorba de nişte lămâi sau portocali, nu mai ştiu precis, şi pentru mine ăsta-i un succes, c-am reţinut că era vorba de lămâi, sau de portocali, căci din alte cântece pe care le-auzisem în viaţa mea, şi-am auzit destule, căci este fizic imposibil s-ar zice să trăieşti, chiar şi aşa cum trăiam eu, fără să auzi cântecele, exceptându-i pe surzi, nu reţinusem absolut nimic, niciun cuvânt, nicio notă, sau atât de puţine cuvinte, atât de puţine note că, că ce, că nimic, fraza asta a durat destul. Apoi mă-ndepărtai şi tot îndepărtându-mă o auzeai cântând un alt cântec, sau poate continuarea aceluiaşi, cu o voce slabă ce devenea tot mai slabă pe măsură ce mă îndepărtam, şi care în cele din urmă tăcu, fie că încetase, fie că eram prea departe s- o mai pot auzi. Nu-mi plăcea să rămân într-o incertitudine de acest fel, desigur, pe atunci trăiam în incertitudine, dar micuţele incertitudini, de ordin fizic cum se spune, niciodată nu m-am descotorosit de ele numaidecât, puteau să mă hărţuiască precum tăunii, cu sâptămânile. Făcui deci câţiva paşi înapoi şi mă oprii. Mai întâi nu auzii nimic, apoi, cu mare greutate, auzii un fir de glas care venea de departe. Nu-l mai distingeam, apoi l-am auzit, a trebuit deci să încep să-l aud, la un moment dat, şi totuşi nu, n-avea început, într-atî de lin ieşea din tăcere şi într-atât îi semăna. Când glasul se opri în sfârşit mai făcui câţiva paşi către el, ca să fiu sigur că se oprise, şi nu coborâse doar în intensitate. Apoi, la disperare, îmi ziceam, Cum să ştii, din moment ce nu eşti lângă el, lângă gura care-l emite, şi făcând o întoarcere bruscă nă îndepărtai de-a binelea, ros de incertitudine. Dar peste câteva săptămâni, mai mult mort decât viu, ma-m întors iarăşi la bancă, era a patra sau a cincea oară de când o părăsisem, în jurul aceleiaşi ore, vreau să spun aproape sub acelaşi cer dar nu-i nicicind acelaşi cer, cum să exprim asta, n-o voi exprima, iată. Ea nu era acolo. Dar dintr-odată era acolo, nu ştiu cum, n-am văzut-o venind, nici n-ai auzit-o venind, şi totuşi stam la pândă. Să spune că ploua, şi asta va aduce o schimbare. Se adăpostea sub o umbrelă, desigur, avea probabil o garderobă grozavă. O întrebai dacă venea în fiecare seară. Nu, spuse, doar din când în când. Banca era prea udă ca să- ndrâznim să ne aşezăm, Mergeam de colo-colo, din curiozitate ai luat-o de braţ, să văd dacă îmi face plăcere, dar nu-mi făcu nicio plăcere, atunci i-am lăsat

braţul. Dar pentru ce toate aceste amănunte? Pentru a întârzia scadenţa. Îi zăream ceva mai bine faţa. O găseam obişnuită, o faţă cum au milioane de oameni. Era saşie, dar n- am aflat-o decât mai târziu. Chipul ei nu părea nici tânăr nici bătrân, ci suspendat între prospeţime şi ofilire. Pe atunci suportam cu greu genul ăsta de ambiguităţi. Dacă era frumoasă, sau fusese frumoasă, sau avea şanse să devină frumoasă, mărturisesc că eram incapabil să aflu. Am văzut în fotografii chipuri pe care-aş fi putut să le numesc frumoase, de-aş fi avut câteva date despre frumuseţe. Chipul tatei, pe patul morţii, m-a făcut să întrezăresc posibilitatea unei estetici a umanului. Dar figurile celor vii, veşnic gata să se strâmbe, cu sângele năvălit în obraji, pot fi obiectul unui astfel de studiu? Admiram, în ciuda întunericului, în ciuda tulburării ce mă stăpânea, felul în care apa neclintită, sau care curge lin, se răscoală împotriva celei care cade, ai zice însetată. Mă întrebă dacă n-aş vrea să-mi cânte ceva. I-am răspuns că nu, că vreau să-mi povestească ceva. Credeam că-mi va spune că n-avea nimic de spus, i-ar fi stat în fire. Am fost deci plăcut surprins s-o aud spunându-mi că avea o cameră, foarte plăcut surprins. De altfel mă îndoiam de asta. Cine n-are camera lui? Ah, aud ţipătul. Am două camere, spuse. Câte camere ai de fapt? am spus. Îmi răspunse că avea două camere şi o bucătărie. Avea tot mai mult de fiecare dată. În cele din urmă îşi aminti şi de camera de baie. Ai într-adevăr două camere aşa cum zici? am spus. Da, spuse. Alături una de alta? am spus. În sfârşit un subiect de conversaţie demn de acest nume. Le desparte bucătăria, spuse. Am întrebat-o de ce nu-mi spusese mai devreme. Ai crede că-mi ieşisem din piele, pe-atunci. Nu mă simţeam bine alături de ea, în afară de faptul că mă simţeam liber să gândesc la orice altceva decât la ea, şi asta era deja enorm, Ia vechile lucruri pe care le-ncercasem rând pe rând, şi tot aşa din aproape-n aproape la nimic, coborând parcă treptele către o apă adâncă. Şi ştiai că părăsind-o aş pierde această libertate.

Erau într-adevăr două camere, despărţite de o bucătărie, nu mă minţise. Mi-a spus c-ar trebui să mă duc să-mi caut lucrurile. I-am spus că n-aveam de nici unele. Eram la etajul de sus al unei case vechi, şi de la ferestre puteai vedea muntele, dacă vreai. Aprinse o lampă cu gaz. N-ai electricitate? am zis. Nu, spuse, dar am apă curentă şi gaze. Ia te uită, am spus, ai gaze. Începu să se dezbrace. Când nu ştiu ce să mai facă, ele se dezbracă, şi ăsta-i fără-ndoială cel mai bun lucru pe care-l au de făcut, îşi scoase totul, atât de lent că ar fi agasat şi-un elefant, în afara ciorapilor, meniţi fără-ndoială să-i pună vârf excitaţiei în care mă aflam. Atunci ai

văzut că era saşie. Nu era din fericire prima dată când vedeam o femeie goală, am putut deci să rămân pe loc, ştiam că n-o să explodeze. I-am spus că aveam chef să văd şi cealaltă cameră, căci n-o văzuse încă. Dacă aş fi văzut-o i-aş fi spus că aveam chef s-o revăd. Nu te dezbraci? spuse. Oh, ştii, am spus, nu mă dezbrac prea des. Era adevărat, n-am fost nicicând un tip să mă dezbrac cu una cu două. Când mă culcam, vreau să spun când mă orânduiam (orânduiam!) să dorm, îmi scoteam adesea pantofii, şi veşmintele exterioare, în funcţie de temperatură. Deci a fost silită, ca să nu se arate nepoliticoasă, să-şi pună o rochie de casă şi, cu lampa în mână să mă conducă. Am traversat bucătăria. Am fi putut tot atât de bine să trecem prin culoar, mi-am dat seama numaidecât, dar am trecut prin bucătărie, nu ştiu de ce. Era poate drumul cel mai drept. Ce oroare de cameră. O asemenea densitate de mobile întrece orice imaginaţie. Camera asta, am văzut-o deci pe undeva. Ce-i camera asta? am ţipat. Salonul, spuse. Salonul. Începui să dau afară mobilele pe uşa dinspre culoar. Ea mă- privea tăcută. Era tristă, cel puţin aşa bănuiesc, căci de fapt nu ştiu nimic precis. Mă-ntrebă ce făceam, fără să aştepte vreun răspuns cred. Le scoteam pe rând, chiar două de-odată, şi le stivuiam pe coridor, lângă zidul din fund. Erau cu sutele, mici şi mari. La sfârşit ajunseră până lângă uşă, astfel că nu mai puteai să ieşi din cameră, nici cu atât mai mult să intri, pe acolo. Puteai să deschizi şi să închizi uşa, căci se deschidea înăuntru, dar mai departe era de netrecut. O expresie cu adevărat mare, de netrecut. Scoate-ţi măcar pălăria, spuse. Altădată poate o să vă vorbesc şi de pălăria mea. La urmă nu mai rămăsese în cameră decât un fel de sofa şi câteva rafturi fixate în perete. Sofaua am târât-o până-n fundul camerei, lângă uşă, şi rafturile le-am luat a doua zi şi le-am scos afară, pe culoar, lângă toate celelalte. Pe când le ridicam, stranie amintire, auzii cuvintul fibrom sau, fibron, nu ştiu exact, n-am ştiut-o niciodată, nu ştiam ce-nsemna asta şi n-am avut nicicând curiozitatea să aflu. Lucrurile! Lucrurile pe care ţi le aminteşti! Şi pe care le restitui! Când totul fu în ordine mă lăsai să cad pe sofa. În tot acest timp nu ridicase măcar un deget să mă ajute, îţi aduc cearşaf şi pleduri, spuse. N-am vrut niciun cearşaf. Nu vrei să tragi storurile? am spus. Fereastra era acoperită de flori de gheaţă. Nu era lumină, căci era noapte, totuşi răzbătea o oarecare liminiscenţă. Degeaba m-aş culca cu picioarele spre uşă, căci i-ar deranja această slabă lucire îngheţată. Mă ridicai pe dată şi schimbai poziţia sofalei, spătarul pe care-l pusesem la-nceput lângă perete, l-am întors către exterior. Partea liberă era acum lângă perete. Apoi mă căţărai înăuntru, ca

un căţeluş în coşul lui. Îţi las lampa, spuse, dar o rugai s-o ia. Şi noaptea dacă ai nevoie de ceva? spuse. Vrea să mă ţină de vorbă, o simţeam eu. Ştii unde e toaleta? spuse. Avea dreptate, nu mă gândisem la asta. Să te uşurezi în aşternut, e grozav în clipa aia, dar după te incomodează. Dă-mi o. Oală de noapte, i-am spus. Mi-au plăcut nespus, oricum destul, multă vreme, cuvintele oală de noapte, mă făceau să mă gândesc la Racine, sau la Baudelaire, nu mai ştiu la care din ei, la amândoi poate, da, regret, eram un tip citit, şi prin ei ajungeam acolo unde verbul se-opreşte, s-ar zice din Dante. Dar n-avea oală de noapte. Am un fel de scaun găurit, spuse. O vedeam pe bunica stând pe el, ţeapănă ca un par şi mândră, tocmai îl cumpărase, pardon, îl achiziţionase, de la un târg de binefacere, de la o tombolă poate, era o mobilă de epocă, îl folosea prima oară, mai exact încerca, ar fi vrut parcă să fie-n văzul tuturor. S-o luăm mai încet, mai încet. Dă-mi un vas oarecare, am spus, n-am dizenterie. Îmi aduse un soi de tigaie, nu era o tigaie adevărată căci n-avea coadă, ci era ovală şi-avea două toarte şi un capac. E bun la toate, spuse. N-am nevoie de capac, am spus. N-ai nevoie de capac? spuse. Dacă aş fi spus c-aveam nevoie de capac mi-ar fi spus, Ai nevoie de capac? Ai băgat drăcia-aia sub pled, îmi place să ţin ceva în mână când dorm, aşa nu mai mi-e atât de frică, pălăria mea era încă udă. M-am răsucit spre perete. Ea luă lampa de pe poliţa şemineului unde o pusese, să ne lămurii, să ne lămurim, umbra ei gesticula deasupră-mi, crezui că mă va părăsi, dar nu, se aplecă spre mine, peste spătar. Toate astea, sunt lucruri de familie, spuse. În locu-i aş fi plecat în vârful picioarelor. Dar ea-nu se clintea. Esenţialul era că începeam deja să n-o mai iubesc. Da, mă şi simţeam mai bine, aproape pregătit de atac, pentru lente coborâri spre lungile scufundări de care fusesem de-atâta timp privat, din vina ei. Şi ăsta era doar începutul. Dar să dormim mai întâi. Încercaţi acum să mă daţi afara, am spus. Îmi părea că sensul acestor cuvinte, şi chiar infimul zgomot pe care-l făcură, nu le-am prins decât câteva secunde mai tirziu. Eram atât de puţin obişnuit să vorbesc încât mi se-ntâmpla din când în când să scap, absolut involuntar, fraze impecabile din punct de vedere gramatical dar în întregime golite, n-aş spune de semnificaţie, căci examinându-le cu atenţie aveau totuşi una, şi câteodată mai multe, ci de temei. Dar zgomotele, le auzeam întotdeauna, pe măsură ce le produceam. A fost prima oară când glasul meu îmi ajunse cu asemenea încetineală. M-am întors cu faţa în sus, ca să văd ce se petrece. Ea zâmbea. Nu mult după aceea plecă, luând şi lampa. Am auzit-o traversând bucătăria şi închizând în urmă-i uşa camerei

sale. Eram în, sfârşit singur, în beznă în sfârşit. N-o să spun mai departe. Mă închipuiam îmbarcat pentru o noapte liniştită, în ciuda stranietății locului, dar nu, noaptea mea fu extrem de agitată. A doua zi în zori m-am deşteptat frânt, cu hainele vraişte, pledurile ghemotocite, şi Anne alături de mine, bineînţeles goală. Ce consum de energie trebuie să fi depus! Strângeam încă toarta vasului în mână. Privii înlăuntru-i. Nu mă folosisem de el. Îmi privii sexul. De-ar fi ştiut să vorbească. N-o să spun mai departe. Asta fu noaptea mea de dragoste.

Încetul cu încetul viaţa mea în această casă începu să se organizeze. Ea îmi aducea de mâncare la orele pe care i le indicasem, venea când şi când să vadă dacă o duceam bine şi n-aveam nevoie de nimic, golea vasul o dată pe zi şi făcea curăţenie în cameră o dată pe lună. Nu rezista întotdeauna tentaţiei de a-mi vorbi dar în general nu aveam de ce sa mă plâng de ea. O auzeam din când în când cum cânta în camera ei, cântecul străbătea uşa camerei, apoi bucătăria, apoi uşa camerei mele şi ajungea astfel până la mine slab însă indiscutabil. Doar dacă n-o fi trecând prin coridor. Nu mă deranja prea mult, să aud un cântec din când în când. Într-o zi îi cerui să-mi aducă o zambilă vie, într-o glastră. Mi-o aduse punând-o pe poliţa şemineului. În camera mea nu era alt loc unde să poţi pune ceva, decât poliţa şemineului, dacă nu vreai să-l aşezi pe jos. O priveam în fiecare zi, zambila mea. Era roz. Aş fi preferat una albastră. La început îi mergea bine, dădu chiar câteva flori, apoi capitulă şi-n curând nu mai fu decât o tulpină flască printre frunze pleoştite. Bulbul, jumătate ieşit din pământ, de parcă-ar fi vrut să tragă o gură de oxigen, mirosea urât. Anne a vrut să-l ia dar i-am spus să-l lase. Vrea să-mi cumpere altul dar i-am spus că nu vreau altul. Ceea ce mă deranja cel mai mult, era alte zgomote, gemete şi râsete sporadice, de care se umplea tot apartamentul la anumite ore, din zi sau din noapte. Nu mă mai gândeam la Anne, dar absolut deloc, dar aveam totuşi nevoie de linişte ca să-mi pot duce traiul. Ar fi trebuit să înţeleg, să-mi spun că aeru-i făcut ca să transporte. Zgomotele lumii, şi că gemete şi râsete vrei-nu-vrei se află printre ele, şi totuşi nu mă afectau mai puţin. Nu mă dumiream dacă era mereu acelaşi tip sau dacă existau mai mulţi. Râsetele şi gemetele se asemă-nau într-atât între ele! Mi-era atât de scârbă pe atunci, de aceste jalnice nedumeriri că de fiecare dată cădeam în cursă, vreau să spun că încercam să rămân cu inima curată. Am pierdut multă vreme, toată viaţa ca să spun aşa, să înţeleg cum culoarea unor ochi abia zăriţi, sau provenienţa unui zgomot îndepărtat, sunt mai aproape de Giudecca, în

infernul ignoranţei, decât existenţa — de Dumnezeu, sau geneza — de protoplasmă, sau existenţa — de sinele fiecăruia, şi cer şi mai mult înţelepciunii: să le întoarcă spatele. Vă trebuie un pic mai mult, o întreagă viaţă, ca să ajungeţi Ia această concluzie consolatoare, dar nu vă mai rămâne deloc timp să profitaţi de ea. Pricepusem deci destule în momentul când interogând-o, îmi spuse că era vorba de clienţi pe care-i primea cu râdul. Aş fi putut desigur să mă scol şi să mă duc să privesc prin gaura cheii, presupunând că nu era astupată, însă ce-ai putea vedea, prin aceste găuri? Atunci trăieşti din prostituţie? am spus. Amândoi trăim din prostituţie, răspunse. N-ai putea să le ceri să facă mai puţin zgomot? am spus, de parcă aş fi crezut ce-mi spusese. Adăugai, Sau un alt fel de zgomot? Trebuie să schelălăie, spuse. Voi fi silit să plec, am spus. În talmeş-balmeşul ei de familie găsi câteva covoare pe care le agăţă în faţa uşilor noastre, a mea şi a ei. I-am cerut, dacă nu s-ar putea, să mânânc din când în când un păstârnac. Un păstârnac! ţipă, de parcă mi-aş fi exprimat dorinţa să gust dintr-un prunc iudeu. I-am. Explicat că sezonul păstârnacului era pe sfârşite şi că, până atunci, de nu mi-ar da să mănânc nimic altceva i-aş fi recunoscător. Numai păstârnac! ţipă. Păstârnacii au pentru cine gust de viorele. Îmi plac păstârnacii pentru că au gust de viorele şi viorelele pentru că au miros de păstârnac. Dacă n-ar exista păstârnac pe pământ n-aş iubi viorelele şi dacă viorelele n- ar exista păstârnacul mi-ar rămâne tot atât de indiferent ca napii, sau ridichile. Şi chiar în starea actuală a florei, vreau să spun în lumea asta în care păstârnac şi viorele găsesc modalitatea de-a coexista, eu m-aş lipsi uşor, foarte uşor, şi de una şi de alta. Într-o zi avu îndrăzneala să mă anunţe că rămăsese însărcinată, era în patru sau cinci luni, şi eu eram tatăl. Se aşeză în profil şi mă invită să-i privesc pântecul. Se şi dezbrăcă, fără îndoială ca să-mi demonstreze că nu-şi vârâse o pernă sub rochie, şi desigur şi pentru simpla plăcere de-a se dezbrăca. E poate o simplă balonare, am spus, ca s-o îmbărbătez. Mă privi cu ochii ei mari cărora le uit mereu culoarea, mai degrabă cu cel mai mare, căci celălalt părea fixat pe rămăşiţele zambilei. Cu cât era mai goală, cu atât era mai saşie. Priveşte, spuse, aplecându-se şi arătându-mi sânii, sfârcurile s-au şi înnegrit. Îmi adunai ultimile puteri şi-i spusei, Avortează, avortează, şi nu se vor mai înegri. Ea ridicase storurile ca să i se vadă bine toate rotunjimile. Văzui muntele, impasibil cavernos, tainic, de unde din zori până seara n-auzeam decât vântul, fluierarii şi zgomotele-ndepărtate, cristaline ale ciocanelor pietrarilor.

Aş ieşi ziua prin mărăcinişurile-ncinse, printre grozamele sălbatice şi parfumate, şi noaptea aş vedea în zare luminile oraşului, doar să vreau, alte lumini, cele ale farului şi ale navelor-far, de care-mi pomenea tata, când eram mic, şi le-aş regăsi numele, în minte, doar să vreau, o ştiam, începind din acea zi lucrurile au mers tot mai rău pentru mine, nu că mă neglija, căci n-ar fi putut niciodată să mă neglijeze destul, ci în sensul că venea tot timpul să mă asasineze cu copilul nostru, arătându-mi pântecul şi sânii şi spunând că va naşte dintr-o, clipă într-alta, îl simţea cum mişcă. Să mişte, ar. Spus, nu-i al meu. N-am dus-o prea rău în casa asta, e sigur, evident nu era idealul, dar nu subestimam avantajele. Ezitam să plec, frunzele începuseră să cadă, mi-era frică de iarnă. Nu trebuie să-ţi fie frică de iarnă, îşi are şi ea părţile ei bune, neaua ţine de cald şi atenuează vacarmul, iar zilele livide se sfirşesc repede. Dar nu ştiam încă pe-atunci, cât de generos poate fi pământul cu cei ce nu-l au decât pe el, şi cât de mult poţi să-ţi găseşti în el, încă de viu, mormântul. Ceea ce mi-a dat lovitura de graţie a fost naşterea. M-am trezit de-a binelea. Cine s-ar îngriji de copil? Cred că avea o femeie pe lângă ea, mi se părea că aud când şi când paşi în bucătărie. Mă durea inima să părăsesc o casă fără să fiu dat afară. Mă strecurai pe deasupra spătarului sofalei, îmi pusei haina, mantaua, pălăria, nu uitai nimic, îmi legai şireturile şi deschisei uşa care dădea pe culoar. O grămadă de vechituri îmi bară calea, dar trecui totuşi, escaladându-le, prin efracţie, cu tămbălău. Am vorbit de căsătorie, a fost totuşi un gen de legătură. Nu aveam dreptate când mă sfiam, urletele sfidau orice concurenţă. Probabil era primul ei născut, ţipetele mă urmară aproape până în stradă. Mă oprii în faţa uşii casei şi ciulii urechea. Le auzeam nencetat. Dacă n-aş fi ştiut că înăuntru cineva ţipă, poate nu le-aş fi auzit. Dar ştiind-o, le auzeam distinct. Nu ştiam prea bine unde mă găsesc. Căutai, printre stele şi constelaţii, ursele, dar nu reuşii să le găsesc. Totuşi trebuie să fie acolo. Tata îi le-a arătat primul. Mi-a mai arătat şi altele, dar singur, fără ajutorul lui, n-am ştiut niciodată să găsesc decât ursele. Am început să mă joc cu ţipetele cam aşa cum mă jucasem cu cântecul, înaintând, oprindu-mă, înaintând, oprindu-mă, dacă poţi numi ăsta joc. În timp ce mergeam nu le auzeam, din cauza zgomotului propriilor paşi. Dar de-abia oprit le auzeam iar, de fiecare dată şi mai slab desigur, dar ce va să-nsemne asta că un ţipăt e mai slab sau mai tare? Ceea ce trebuie, e să se oprească. Odată cu scurgerea anilor am

crezut că se vor opri. Acum n-o mai cred. Mi-ar fi trebuit alte iubiri, poate. Dar iubirea nu vine la comandă.